

Nr 473.

Av herr **Senander m. fl.**, om utredning och förslag i frågan om vad som skall vara att anse som existensminimum.

År 1944 hemställde kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering i skrivelse till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t skulle föranstalta om en ingående utredning avseende minimikostnaderna för en ur hälsosynpunkt tillfredsställande levnadsstandard och att resultaten av en sådan utredning måtte beaktas vid den mera definitiva organisation av socialpolitiken, som nu håller på att förberedas.

Frågan om ett fastställande av ett godtagbart existensminimum är av en avgörande betydelse för en effektiv socialvård. I kommunistiska partiets sociala program återfinnes som grundläggande princip, att varje medborgare skall av staten garanteras en minimistandard. Programmet förelades 1946 års riksdag i form av en omfattande motion, vari påyrkades en omläggning av socialvården enligt i stort sett följande riktlinjer:

Staten tar hand om all socialvård och ansvarar för densamma, men ingenting hindrar att staten överlämnar en del arbetsuppgifter till kommunerna att skötas av dem.

En enhetlig ersättning, benämnd socialersättning, omfattande alla grenar av understöds- och försäkringsformer, bör införas. Socialersättningen finansieras genom skatter.

Den enskilde medborgaren har rätt att erhålla socialersättning vid varje slag av inkomstbortfall — vid ålderdom, invaliditet, sjukdom, olycksfall i arbete, arbetslöshet, inkallelse till militärtjänst, graviditet etc.

Sedan denna motion ingavs ha förhållandena inom socialvården blivit än mera kaotiska, och ingenting av verklig betydelse har åtgjorts i syfte att bringa reda i det virrvarr som förekommer. Än värre komma förhållandena att bli, om den mängd av nya förslag till försäkringar som föreligga bli förverkligade. Dit höra allmän sjukförsäkring, obligatorisk arbetslöshetsförsäkring, allmän pensionsförsäkring med bibehållen folkpensionering vid sidan därav, mödrahjälpsförsäkring och begravningshjälpsförsäkring. Samtidigt har den ekonomiska belastningen på de små inkomsttagarna ökat genom prisstegringar och höjda skatter, vilket gett upphov till en sänkning av reallönen. Dessutom har existensminimum för skatteuttag sänkts. Folkpensionärernas läge har avsevärt försämrats liksom värdet av övriga sociala förmåner nedsatts och allttjämt nedsattes genom en ständigt fortgående sänkning av penningvärdet.

Vissa kommuner ha fastställt existensminimum för socialvården. Några hållbara beräkningar av vad som fordras för upprätthållande av en rimlig levnads-

standard ligger dock inte till grund för dessa, oftast starkt divergerande, existensminima. De äro mer eller mindre godtyckligt fastställda och ge icke på långt när utrymme för en godtagbar standard. Allt oftare höras också klagomål från ledande kommunalmän över att frågan om ett acceptabelt existensminimum icke utretts.

Den kommunistiska riksdagsgruppen har gjort flera framstötningar i syfte att få till stånd en dylik utredning. Vid 1945 års riksdag väckte gruppen tre motioner härom. En speciell motion avsåg att få fastställt ett allmänt existensminimum, i en begärd införelse av existensminimum i anslutning till frågan om införelse av källskattesystemet, och den tredje hade samband med spörsmålet om ny dyrortsgruppering.

Riksdagen besvarade motionerna dels genom att uttala, att den "förutsatte att Kungl. Maj:t skulle ägna frågan om erforderligt existensminimum vid löneavdrag och införelse erforderlig uppmärksamhet" och dels att "vid revisionen av avdragsbestämmelserna bör även prövas frågan, i vad mån den allmänna stegringen i levnadskostnaderna bör föranleda en höjning av avdragens nivå".

År 1946 riktades på gruppens föranstaltande en interpellation till socialministern, vari denne tillfrågades: "När har statsrådet, i anledning av kommissionens för efterkrigsplanering och riksdagens uttalande, för avsikt att framlägga resultaten av en utredning om vad som är att anse som ett ur hälsosynpunkt tillfredsställande existensminimum?"

Socialministern svarade, att regeringen skulle igångsätta en hushållsbudgetundersökning. Detta förklarades emellertid inte kunna ske omedelbart, enär "konsumtionen ännu är snedvriden genom rådande konsumtionsinskränkningar och brist på vissa varor".

Det är på tiden, att utfästelserna om en utredning äntligen infrias. En centralisering, samordning och effektivisering av socialvården äro ofrånkomliga. Utgångspunkten härför måste vara ett fastställande av vad som är att anse som godtagbart existensminimum. Fastställandet av ett sådant skulle emellertid inte enbart skapa trygghet för socialvårdsklientelet och skydda mot godtycke. Vad som fastställles som existensminimum skulle även kunna bli vägledande när det gäller att fastställa gränsen för hur stor del av inkomsten som bör vara skattefri samt för vad som bör lämnas kvar för skattebetalarnas uppehälle vid indrivning av till betalning förfallna skatter.

På anförda grunder föreslås,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning och förslag i frågan om vad som skall vara att anse som existensminimum.

Stockholm i januari 1952.

Knut Senander.

Gunnar Dahlgren.

H. Hagberg.